

Forfatteren følger det udmærkede princip at lade læseren selv læse kilderne i oversat form i så vid udstrækning som muligt. Og naturligvis er det meget fristende, når man nu alligevel har afskrevet og oversat de mange kilder, så også at trykke dem. Men når resultatet bliver, at en tiendedel af bogens tekst optages af kilder, tilmed sat med petit, med bibeholdelse af alle tidens høflighedsfraser og snørklede vendinger, er det dog et spørgsmål, om det ikke havde været bedre at nøjes med nogle eksempler på stil og form fra de vigtigste breve og referere resten.

Bogens første 40 sider indtages af et afsnit om »The Context for Policy-making« ment som en redegørelse for de internationale relationer i tiden op til 1620. Det kan undre, at forfatteren ofrer 7 sider på en gennemgang af striden om Jülich-Kleve og de strategiske problemer ved Nedre-Rhin, medens de senere begivenheder i Pfalz og Böhmen, der er langt vigtigere for forståelsen af de centrale dele af bogen, knap nok omtales.

Derimod giver det næste kapitel, skildringen af »the policymaking apparatus« i Spanien og De spanske Nederlande, et glimrende indblik i dette bureaukrati, der ganske vist arbejdede særdeles tungt men alligevel besad en imponerende effektivitet.

Carter har drevet indgående studier i spanske, belgiske og engelske arkiver. Men det virker besynderligt at hovedmaterialet, de belgiske arkivalier der findes i Haus-, Hof- und Staatsarchiv i Wien, er benyttet i form af mikrofilm i arkivet i Bruxelles, og at bogens henvisninger sker til disse films signaturer og ikke til de originale.

Den forståelige begrænsning af arbejdsområdet har bevirket, at fremstillingen får slagside. Der er dog ingen tvivl om, at Habsburgernes »body of information« har bestået i meget andet end i indberetningerne fra London, et forhold som forfatteren tilsyneladende negligerer.

Bogen, der oprindelig er skrevet som disputats, slutter naturligvis med en konklusion: Udenrigspolitikken er frem for alt afhængig af de informationer som »the decision makers« besidder. Dette postulat er sikkert rigtigt, men overraskende nok indtager begrundelsen herfor kun en meget begrænset del af bogen, som derfor ikke kan siges at have givet noget stort bidrag til diskussionen om dette interessante emne.

KARL-ERIK FRANDSEN

Skiftet efter rigsråd Eske Brock 1626. Adelige jordebøger. Udgivet af Udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie ved C. RISE HANSEN.

I kommission hos Dansk videnskabs forlag, Kbh. 1965. xxiii + 144 s. 21 kr.

Da rigsråd Esge Brock døde i december 1625 var han uden sammenligning landets største hartkornsbesidder; meget nær 7.700 tønder hartkorn efterlod han til deling mellem de tre døtre, som overlevede ham. Denne godsrigdom repræsenterer mere end blot arv; den har i dette tilfælde et så enormt omfang, at den stiller Esge Brock helt i særklasse. I praksis var dette omfattende godskompleks blevet til ved systematisk og målbevidst godssamling, hovedsagelig omkring Brock-slægtens gamle, jydsk hovedsæde, Gammel Estrup, i mindre grad om-

kring Vemmetofte, Fjellebro og Valden i Halland. På mange måder synes Esge Brocks godssamling at være produkt af den kriseprægede, økonomiske situation, hvori i hvert fald dele af den danske adel befandt sig i disse år. Med undtagelse af en enkelt, værdifuld undersøgelse har hans aktivitet dog mærkeligt nok aldrig været genstand for konsekvent studium.

Den foreliggende udgave fra arkivar Rise Hansens hånd baner vejen for en sådan ved offentliggørelsen af det meget omfattende skifte af Esge Brocks jordegods. Editionsteknisk vil det næppe være muligt at rejse nogen alvorlig indvending mod udgaven. Indledningen redegør nøjagtigt og nøgternt for de ydre omstændigheder ved skiftet og kritisk meget sikkert for håndskriftets tilblivelse og opbygning. Kun undlader udgiveren at tage stilling til, på hvilket forlæg skiftejordebogen er bygget op. Det samlede hartkornsareal svarer ret nøje til det tal, vi kender fra den samtidige rostjeneste-taksation, men begge kan meget vel bero på samme forlæg.

Det er givet, at Esge Brocks skiftejordebog indeholder et meget stort materiale af landbohistorisk og retshistorisk interesse; fra et mere specielt (men overmåde væsentligt) synspunkt giver den et klart overblik over dette adelsgods' struktur. Af arkivar Rise Hansens indledning fremgår det, at denne udgave er tænkt som indledning til en samlet publicering af Esge Brocks dagbøger og af en samling dokumenter til belysning af hans godssamling og godsdrift. Et sådant supplerende udgivelsesarbejde vil være af allerstørste betydning for dansk adelshistorisk forskning, og det bør kunne realiseres uden altfor store vanskeligheder.

E. LADEWIG PETERSEN

ROGER HOWELL, JR.: Newcastle-upon-Tyne and the Puritan Revolution. A Study of the Civil War in North England. Oxford, At the Clarendon Press, 1967. xiv + 398 s. 63 sh.

Den engelske gentry-strid startede i 1641, da R. H. Tawney publicerede sin teori om, at borgerkrigen i 1642 som sin væsentligste årsag havde at lavadelen, the gentry, søgte at opnå politisk position svarende til en nyvundet forbedret økonomisk stilling. Tawney's teori blev i 1948 udbygget af Lawrence Stone der mente at kunne konstatere, at samtidig med at gentry'en var i fremgang befandt højadelen sig i en krisesituation. I 1951 angreb H. R. Trevor-Roper Tawney's og Stone's tese: Gentry'en som helhed var tværtimod i en økonomisk vanskelig situation, kun enkelte af dens medlemmer formåede gennem handel eller forbindelse ved hoffet at hævde sig. Trevor-Roper igen blev i 1959-61 angrebet af Christopher Hill, P. Zagorin og J. H. Hexter, der hver for sig pegede på det spinkle grundlag, som hans opstilling hvilede på. Det blev klart, at der var for mange teorier og for lidt faktisk viden; der manglede det, som man noget nedladende kaldte »pedestrian research«.

I 1960'erne blev denne forskningsopgave taget op ved universiteterne. Ved en koncentration af kræfterne om borgerkrigen og dens forhistorie fremkom en række af enkeltundersøgelser der åbenbarede nye lokalhistoriske, politiske, økonomiske, religionshistoriske, sociale eller biografiske aspekter. En god del af